

eStudie.no – presenterer:

Menneskelig modning

«Hvordan modning påvirker vår atferd»

Skrevet av: Kjetil Sander © August 2020

Innholdsfortegnelse

INNHALDSFORTEGNELSE	2
1 MENNESKELIG MODNING	5
1.1 DEFINISJON	5
1.2 HVA ER MENNESKELIG MODNING ?	5
1.3 MODNING OG LÆRING HENGER UADSKILLELIG SAMMEN	5
1.4 FYSISK MODNING	6
1.5 MENTAL (PSYKOLOGISK) OG SOSIAL MODNING	7
1.6 FAMILIENS LIVSSYKLUS	7
1.7 OPPSUMMERING	7
2 DEMOGRAFI	8
2.1 HVA ER DEMOGRAFI?	8
2.2 HVORFOR BRUKES DEMOGRAFI?	8
2.3 DEMOGRAFISKE FORKLARINGSKRITERIER	9
2.4 KJØNN	10
2.5 ALDER	10
2.6 INNTEKT	11
2.7 STILLING	11
2.8 UTDANNELSE	12
2.9 SIVILSTATUS	12
2.10 HUSSTAND STØRRELSE	12
2.11 HUSTYPEN	12
2.12 DEN DEMOGRAFISKE UTVIKLINGEN	13
3 TENKING	16
3.1 ET RESULTAT AV ARV OG MILJØ	16
3.2 DEFINISJON	16
3.3 TANKEPROSESSEN - EN SKAPENDE PROSESS	17
3.4 HJERNENS FUNKSJONELLE "KREFTER"	17
3.4.1 <i>Differensiering</i>	17
3.4.2 <i>Det eksperimenterende intellekt</i>	17
3.4.3 <i>Differensiering og eksperimentering</i>	17
3.4.4 <i>Det teoretiske intellekt</i>	18
3.5 TANKESTADIER ENKELTVIS OG SAMLET	18
3.6 TANKESTADIER	18
3.7 DEDUKSJON OG INDUKSJON	18
3.8 TENKNING OG BEARBEIDING	19
3.9 TEORIDANNELSE OG GRAD AV BEVISSTHET	19
3.10 MELLOM TENKNING OG VERDIKONSERVATISME	19
3.11 DET KOGNITIVE KARTET	20
3.12 KREATIVITET	21
3.12.1 <i>Er en arvelig egenskap, men kan også læres</i>	23
3.13 DIVERGENT, KONVERGENT OG LATERAL TENKNING	23
3.14 DIVERGENT TENKNING	23
3.14.1 <i>Konvergent tenkning</i>	24
3.14.2 <i>Lateral tenking</i>	25
3.15 PERIODER I DEN TANKEMESSIGE UTVIKLINGEN	27
3.15.1 <i>Den sansemotoriske perioden (0–2 år)</i>	28
3.15.2 <i>Den preoperasjonelle perioden (2–6 år)</i>	29

3.15.3	Den konkreteoperasjonelle perioden (6–12 år).....	31
3.15.4	Den formaloperasjonelle perioden (fra ca. 12 år).....	32
3.16	INTELLIGENS (IQ).....	34
3.16.1	Teori og forskning om intelligens.....	35
3.16.2	Hvordan måle intelligens?.....	36
3.16.3	Hvordan beregnes IQ?.....	36
3.16.4	Hva er en "normal" IQ?.....	37
3.16.5	Intelligens (IQ) er rasebestemt.....	37
3.16.6	Hvilken nytteverdi har IQ målinger?.....	39
4	ERIKSONS 8-TRINNSMODELL (SOSIAL UTVIKLINGSTEORI).....	41
4.1	FASER I DEN SOSIALE UTVIKLINGEN.....	41
4.2	GRUNNLEGGENDE TILLIT ELLER MISTILLIT (0 - 1,5 ÅR).....	43
4.2.1	En trygghetsfølelse som vil prege resten av deres liv.....	43
4.3	SELVSTENDIGHET ELLER SKAM OG TVIL (1,5 - 3 ÅR).....	44
4.4	INITIATIV ELLER SKYLDFØLELSE (FRA 3 TIL 6 ÅR).....	45
4.4.1	Arbeidsiver eller underlegenhet (6-12 år).....	45
4.5	IDENTITET ELLER ROLLEKONFLIKT – UNGDOMSTIDEN.....	45
4.6	NÆRHET ELLER ISOLASJON – UTVIKLINGEN I TIDLIG VOKSENALDER.....	46
4.7	PRODUKTIVITET ELLER STILLSTAND – UTVIKLINGEN «MIDTVEIS I LIVET».....	47
4.8	JEG-INTEGRITET ELLER FORTVILELSE – UTVIKLINGEN MOT OG I ALDERDOMMEN.....	47
4.9	PROSOSIAL ATFERD.....	48
4.9.1.1	Faser i den prososiale utviklingen.....	49
5	RELIGION.....	51
5.1	RELIGIONEN ER EN VIKTIG DEL AV KULTUREN.....	51
5.2	ET RESULTAT AV SOSIALISERING, LÆRING OG MODNING.....	52
5.3	EN PERSONLIG TRO SOM STYRER VÅR ATFERD.....	53
6	HOLDNINGER.....	54
6.1	DEFINISJON.....	54
6.2	HOLDNINGSMODELLER.....	55
6.3	HVA BESTÅR EN HOLDNING AV?.....	55
6.4	HVILKEN FUNKSJON HAR HOLDNINGENE?.....	56
6.5	HVORDAN FORMES HOLDNINGER?.....	56
6.5.1	Sosial læring.....	56
6.5.2	Observasjonslæring.....	57
6.5.3	Assosiasjonslæring.....	57
6.5.4	Innsiktslæring.....	57
6.6	KAN HOLDNINGER PREDIKERE VÅR ATFERD?.....	57
6.7	HOLDNINGER VARIERER I HENHOLD TIL STYRKE OG TILGJENGELIGHET.....	58
6.8	MÅLING AV HOLDNINGER.....	59
6.9	VIDERE LESING.....	59
7	VANER.....	60
7.1	DEFINISJON.....	60
7.2	HVORFOR TRENGER VI VANER?.....	61
7.3	HEMMELIGHETEN TIL ET GODT LIV.....	61
7.4	ET RESULTAT AV SOSIAL LÆRING.....	61
7.5	«THE HABIT LOOP» (VANESIRKELEN).....	61
7.5.1	Cue (signal / "trigger").....	62
7.5.2	Routine (rutine).....	62
7.5.3	Rewards (belønning).....	63
7.6	VANER KAN ENDRES.....	63
7.7	VANER I ORGANISASJONEN.....	64
7.8	HVOR LANG TID TAR DET Å ETABLERE EN NY VANE?.....	65

7.9 HVORDAN ENDRE EGNE ELLER ANDRES VANER?	65
7.10 OPPSUMMERING.....	66
8 PERSONLIGHET	67
8.1 HVA ER PERSONLIGHET?	67
8.2 HVA SKAPER PERSONLIGHETEN?	67
8.3 PERSONLIGHETSTREKK	67
8.4 TYPE OG TREKKEORIER	68
8.5 PERSONLIGHETTEORIER	69
8.6 HVOR FORANDERLIG ER PERSONLIGHETEN?	69
8.7 MÅLING AV PERSONLIGHET	69
8.8 VIDERE LESNING	69
9 KULTURELLE GENERASJONER (GENERASJON X, Y OG Z)	70
9.1 KULTURELLE GENERASJONER.....	70
9.2 GENERASJON INNDELING	71
9.3 ETT SPEILBILDE AV TIDEN VI VOKSTE OPP I.....	71
9.4 HVA KJENNETEGNER DE ULIKE GENERASJONENE	71
9.5 BABYBOOMERE	72
9.5.1 Hva er "babyboomere"?.....	72
9.5.2 "Sekstiåttene" - den mest folkerike generasjonen på 100 år.....	72
9.5.3 Viktige kjennetegn ved babyboomerne.....	72
9.5.4 Drivkraften bak dagens velferdsamfunn.....	72
9.5.5 Eldrebølgen	73
9.6 GENERASJON X	74
9.6.1 Født mellom 1964 og 1976	74
9.6.2 Kjennetegn	74
9.7 GENERASJON Y ("MILLENNIALS")	75
9.7.1 Også kalt "Millennials".....	75
9.7.2 Født mellom 1979 og 1996	75
9.7.3 Generasjon Y vs. Generasjon X.....	75
9.7.4 WHY-generasjonen	76
9.8 GENERASJON Z ("SNØFNUGGENERASJONEN")	77
9.8.1 Født etter 1995	77
9.8.2 Snøfnugggenerasjonen	77
9.8.3 Generasjon Z sine kjennetegn	77
9.8.4 Hva skiller Generasjon Z fra Generasjon Y?	79
9.8.4.1 Generasjon Z blir motivert av sikkerhet.....	79
9.8.4.2 Generasjon Z er mer konkurransedyktig.....	79
9.8.4.3 Generasjon Z vil ha uavhengighet.....	80
9.8.4.4 De multitasker mer enn Generasjon Y	80
9.8.4.5 Generasjon Z er mer entreprenører.....	80
10 KILDER	81

1 Menneskelig modning

"Vi modnes med årene" er det et ordtak som sier. Det er mye rett i dette. Etter hvert som vi blir eldre øker ikke bare vår kunnskap gjennom [læring](#) og [sosialisering](#), men vi blir også bedre i stand til å se hvordan tingene rundt oss henger sammen og påvirker hverandre og våre liv. Våre synspunkter, verdier, holdninger og preferanser blir med dette ikke så sort/hvitt lenger. Med årene får vi et større perspektiv på tingene i livet. Dette kalles vi å "**modne**" og påvirker [atferden](#) vår på mange måter.

Årsaken til at vi "**modnes**" når vi bli eldre kan også forklares biologisk. [Hjernen](#) starter utviklingen av den prefrontale cortex som er viktig for fornuften når vi er rundt 11 år gamle. Da begynner vi å tenke mer abstrakt. Denne utviklingen fortsetter til den prefrontale cortex er ferdig utviklet i midten av 20-årene.

1.1 Definisjon

Menneskelig modning kan defineres som:

Den indre, fysiske og mentale, utviklingen mennesket går igjennom fra fødselen av og frem til de dør, og som påvirker deres atferd.

1.2 Hva er menneskelig modning ?

Menneskelig modning er **en indre prosess** som alle mennesket går igjennom fra de er født til de dør. Denne indre prosessen omtaler vi i dagligtale som vår livssyklus. Denne livssyklusen, eller modningsprosessen om du vil, kan sammenlignes med modningsprosessen til en frukt, f.eks. et eple. Fra eplet er en liten kart i epletreet, vokser og modnes eplet gradvis hvis eplet får sol, vann og næringsrik jord å vokse opp og modnes i. Det vil si hvis omgivelsene er de rette. Blir eplet ikke plukket når det er modent, begynner aldringsprosessen hvor eplet blir stadig mer råttent før det en dag ramler ned fra treet og blir til jord igjen.

1.3 Modning og læring henger uadskillelig sammen

Modningen er dermed det som driver vår livssyklus fremover og er uadskillelig knyttet til læring. En av de andre bærebjelkene i hva som skaper vår atferd. Læring og modning henger sammen og påvirker hverandre. Begrepene kan derfor ikke ses på isolert. Mens forståelse er det som omdanner [informasjon](#) til [kunnskap](#), er modning det som omdanner kunnskap til [viten](#).